

Milí čtenáři,

přijeli jednou večer, v masivním džípu s rakouskou značkou; je to takřka na den dvacet let. Byla tenkrát už tma a českobudějovické ulice kolem náměstí již poněkud ztichlé po kvasu uplynulých dnů. Čekali jsme v domluvený čas před podloubím takřka naproti divadlu a ti chlapíci, kteří dorazili z vídeňské kanceláře Greenpeace, nás rychle zapřáhli do práce. Vynášeli jsme z jejich auta nekonečné balíky papíru a dalších kancelářských potřeb a všechno narychlo rovnali do kanceláře ČSOP v patře. Téměř nakonec prošedivělý ramenáč Willy vytáhl nahoru z auta rezervu a v kanclu ji s zuchnutím položil na stůl. Pak se mu zaleskly zaťaté zuby i pot na čele, když svými takřka medvědími tlapami roztáhl okraj pneumatiky a sáhl dovnitř. Za moment ruku vytáhl a za ní se začala řinout ven záplava žlutočerných letáků: v jejich záhlaví převládal nápis „ČSSRnobyl“ umístěný nad siluetou jaderné elektrárny. Patříčně vyjeven jsem podotkl: „Dobrý nápad, schovat to právě sem.“ Willy odfoukl z čela pramen vlasů: „Ale vůbec ne nový.“ A zanechal mě v údivu nad tím, že tihle lidé, přijíždějící ze svobodného světa, postupují bojovým způsobem i poté, co se tady starý režim zhroutil – a že tak zřejmě činili již dříve tam venku, kde přece panuje právo a spravedlnost a kde se nikdo nemusí bát podpásových ran. Ó, ty bezbřehá raně porevoluční naivito, kde je tě dneska konec!

Milí čtenáři, až budete o Vánocích váhat, komu věnovat posilující myšlenku, můžete vzpomenout na rodinu Janičových, ačkoli ji asi osobně neznáte. Čekají je svátky nejtěžší a – jak praví německý filosof Karl Jaspers ve svém výkladu o metafyzické vině – podíl na tom máme v jistém smyslu mnozí. Počítám se sem také. Ani já jako občan, dávno zapomenuv na Willyho lekci, jsem si nedovedl představit, že zájmy i finance věnované budování všech těch černých pelikánů, antistromovek a přístavních rejd se mohou proměnit v bojového protivníka, jenž – i v éře volnosti – osudově odvrací naši pozornost od míst, na nichž také záleží. Jedním takovým místem je krátký úsek Plavské ulice kolem autobusové zastávky nedaleko výjezdu z města směrem na Roudné. Ačkoli ta zastávka je frekventovaná, nějak se nenašel zájem, pozornost ani peníze namalovat tam přechod pro chodce. Před pár týdny dvanáctiletá Ivanka Janičová, šťastná, že ač narozena v daleké jihoslovanské zemi, udělala ve své nové vlasti zkoušky a začala tu chodit na gymnázium, přebíhala za ranního šera silnici k autobusu v ten nejhorší možný okamžik. Srazilo ji auto a o pár dní později Ivanka v nemocnici umřela. Na tom místě jsou dnes u kraje silnice květiny a okamžitě bylo rozhodnuto, že ten přechod tam vznikne. Ale i tento případ jen potvrdil, že podle statistik smrtelných dopravních nehod jsou České Budějovice nejhorším(!) z krajských měst České republiky. Pořád je o co bojovat.

Ačkoli (nebo právě proto, že) přichází zima, narůstá počet článků, které věnujeme stromům. Kdysi jsme pomáhali bránit Boletice proti zastáncům masových zimních radovánek, teď Boleticko musí čelit budovatelům úložišť jaderného odpadu. Nevynechejte ani článek o osudu jedné zahrady, a na závěr – kromě připomenutí pozvánek včetně Zeleného čtvrtku o rozvojové pomoci – ještě přivítejme Jitku Strakovou z Arniky: jsme rádi, že bude přispívat seriálem o udržitelné spotřebě v každodenním životě, její první příspěvek si můžete přečíst právě nyní. Pěkné Vánoce Vám přeji všichni z redakce Ďáblíka: děkujeme za přízeň, kterou jste nám po celý rok věnovali.

Tomáš Malina

Demolice biodiverzity?

Do České republiky přitéká v současné době nebývalé (a zřejmě i neopakovatelné) množství peněz z Evropské unie. Evropské fondy dotují kdeco a jejich významná část by měla přispívat k ochraně životního prostředí. Jednou z deklarovaných priorit EU se již před časem stala ochrana biodiverzity (rozmanitosti přírody), kvůli jejímuž zachování byla mimo jiné vytvořena síť Natura 2000.

Ptáte se, proč jsem v úvodním odstavci navrhl několik obecně známých faktů? Nemalá část prostředků z evropských fondů dnes putuje na akce, jejichž přínos pro přírodu je přinejmenším sporný. Mezi nejškodlivější mohou paradoxně patřit ty, které se skrývají pod bohulibými názvy jako „rekonstrukce aleje“, „revitalizace zámeckého parku“ apod. Značná část projektů je teprve ve fázi přípravy, takže existuje možnost jejich ovlivnění příznivějším směrem. Letošní případ likvidace biologicky unikátní aleje vzrostlých stromů na Valticku ale varuje. Alej, která byla známá především jako stanoviště supervzácných druhů brouků vázaných na staré stromy, zmizela téměř kompletně včetně vyfrézovaných pařezů! Demolici aleje sice šetří Česká inspekce životního prostředí, ztráta biodiverzity je však samozřejmě nevratná a penězi nevyčísitelná.

Rozhodně bych nerad házel všechny projekty do jednoho pytle. Existují entomologové a úředníci, kteří se snaží podobné případy podchytit a vysvětlit všem zúčastněným obrovský význam starých stromů. Zpravidla lze najít kompromisní řešení, která neohrozí ani čerpání evropských dotací, ani prostředí ohrožených brouků. Rád bych proto apeloval na čtenáře Ďáblíku, aby nepřecházeli bez povšimnutí zprávy o podobných

akcích. Calla samozřejmě nemá sílu hlídat ani jižní Čechy, natož celé území ČR. Minimálně však můžeme všem zájemcům poslat brožuru „Stromy a hmyz“ se základními údaji, poskytnout poradenství nebo odkázat zájemce na odborníky z oboru. Někteří úředníci či nevládní organizace z jiných krajů se na nás již obracují se žádostmi o zaslání brožury nebo s dotazy, jak v podobných případech postupovat.

O přežití ohrožených druhů se nerozhoduje pouze v tropických pralesích. Žijí skrytě i v našem nejbližším okolí. V ochraně brouků vázaných na stromové dutiny a mrtvé dřevo už není čas na akademické diskuse. S trochou nadsázky se dá konstatovat, že v dnešní rozparcelované krajině bojujeme o každý shnilý pařez.

Jiří Řehounek

Přírodovědci a Těžební unie pro ekologickou obnovu po těžbě

V pondělí 2. listopadu se v Brně uskutečnilo jednání přírodovědců se zástupci Těžební unie, které iniciovala Calla. Těžební unie je profesní sdružení, které sdružuje firmy zabývající se těžbou surovin a příbuznými obory. Hlavním tématem diskuse byla problematika ekologické obnovy území narušených těžbou nerostných surovin. Všichni účastníci se shodli, že tento způsob obnovy by měl být využíván v mnohem větší míře než dnes. Probírali jsme také slabá místa legislativy a praktického využití spontánní sukcese (samovolného zarůstání) a dalších přírodních způsobů obnovy.

Ekologickou obnovu již několikrát veřejně podpořili vědci a zástupci nevládních organizací. Příkladem může být letošní otevřený dopis nevládních organizací ministrům nebo „Stanovisko vědců a dalších odborných pracovníků k problematice obnovy těžbou narušených území“ (<http://www.calla.cz/piskovny/mem.php>), k němuž se přihlásilo téměř 250 expertů z celé ČR. Právě tento dokument byl na jednání předložen zástupcům Těžební unie, kteří ho 11. října prezentovali členům této organizace na setkání v Hrotovicích na Třebíčsku. Valná hromada Těžební unie se ke stanovisku přihlásila a vydala k tomu tiskovou zprávu.

V letošním roce formulovalo třicet osm odborníků „Obecné zásady obnovy území narušených těžbou nerostných surovin a deponií“ (<http://www.calla.cz/piskovny/obecne-zasady-obnovy.php>). S obsahem tohoto dokumentu budou zástupci těžbařských a rekultivačních firem seznámeni prostřednictvím časopisu Minerální suroviny, který Těžební unie vydává.

Mezi ochránci přírody a nevládními organizacemi obecně nepanuje nadšení ze spolupráce s těžebními firmami. Asi

nikdy se s těžaři neshodneme na uhelných těžebních limitech a dalších sporných otázkách. Pokud však budeme realisté, nějaké množství nerostných surovin se u nás těžit bude. Je důležité vědět, že v problematice obnovy po těžbě nachází většina zainteresovaných shodu. A je to dvojnásob důležité pro přesvědčování odpovědných úředníků, od městských úřadů až po ministerstva.

Zanedlouho začne kalendářní rok, který vyhlásilo UNESCO Rokem biodiverzity. Vyšší zastoupení ekologické obnovy těžebních prostorů by se mohlo stát levným a elegantním příspěvkem České republiky k ochraně biologické rozmanitosti i příkladem pro další státy střední a východní Evropy.

S využitím tiskové zprávy Cally, ÚEP a Rezekvítku Jiří Řehounek

Boletice: Turisté i vojáci

V diskusi o budoucím využití vojenského prostoru v Boleticích nedává Calla přednost armádě před turisty, jak by se mohlo zdát z článku otištěném v Právu 5. listopadu. Na území se nachází mnoho velmi cenných přírodních lokalit s řadou chráněných rostlin a živočichů.

Nedovedeme si představit vyrubání sjezdovek na svazích Špičáku pro plánovaný velký lyžařský areál ani jiné formy tzv. tvrdé turistiky, hlubinné úložiště radioaktivních odpadů či živelnou zástavbu této unikátní oblasti. Ale zpřístupnění území pro pěší, cyklisty či běžkaře při citlivém směřování mimo nejcenější oblasti vnímáme jako přínos. Rádi bychom připomněli, že Calla přivítala otevření jižních částí vojenského prostoru pro veřejnost.

Činnost armády ovšem v Boleticích zajišťuje údržbu mnoha přírodovědně zajímavých míst a vytváří prostředí pro ohrožené organismy, což potvrzuje řada renomovaných odborníků. V tuto chvíli není jasné, co by mohlo vojáky v péči o tyto plochy nahradit. Jde nám o udržování ploch bezlesí, tůňek, mokřadních luk, čistých vodních toků a dalších biotopů, které z Boletic vytvářejí perlu na náhrdelníku přírodních krás Jihočeského kraje. Máme za to, že šetrná turistika a vojenská činnost se v tomto území nevyklučují.

Edvard Sequens, Pavla Matějková a Jiří Řehounek

Město Strakonice bojuje za záchranu stromu

Nebývá to zvykem, jak si jistě čtenáři Dáblíku zejména v minulých číslech všimli, ale stává se, že ne vždy bojují za záchranu stromů jen občané, občanská sdružení a ČIŽP, ale někdy také samy obecní a městské úřady. Stalo se tak i ve Strakonici, kde je město pod dlouhodobým atakem několika obyvatel, jimž vadí vzrostlý jasan v blízkosti jejich obydlí. Jasan roste v Rennerových sadech, v jejichž těsné blízkosti proběhla výstavba bytového domu i přesto, že investoři byli opakovaně upozorňováni na blízkost vzrostlých stromů a na možné problémy související se stárnutím dřevin v parku.

Nyní se obyvatelé domu domáhají kácení a odvolávají se na provozní bezpečnost (zatím jednoho) stromu. Přestože byl zpracován posudek AOPK, na jehož základě byla redukována koruna stromu, následně instalována bezpečnostní vazba, závlaha, pravidelné odborné kontroly a další znalecký posudek, nejsou obyvatelé spokojeni a zadali si proto vlastní znalecký posudek. Jak asi tušíte, tento posudek zní na pokácení stromu s odůvodněním na nestabilitu kořenového systému. Ten byl však posouzen pouze vizuálně, tedy de facto nijak. Jelikož i přesto vlastník pozemku, město Strakonice, odmítlo strom pokácet, obrátili se žadatelé nejdříve na televizi (jak jinak než na bulvárně laděný pořad Občanské judo: je ke shlédnutí na www.nova.cz) a také na soud. Calla byla městem Strakonice požádána o vyjádření, které by sloužilo jako podklad pro soudní jednání, které jsme rádi po důkladném prostudování spisu poskytli. Doufáme, že přispěje k dobru věci. Městu Strakonice držíme palce. O vývoji vás budeme informovat.

Pavla Matějková

Podpořte petici na záchranu Mariánského náměstí

Nad Mariánským náměstím se stahují mraky. Hrozí, že podoba a využití Mariánského náměstí, jedné z mála dosud nezastavěných ploch veřejného prostranství v centru města bude podrobena opět síle peněz a mocenských tlaků. Hlavním hráčem je společnost Amadeus, která zamýšlí postavit zde další obchodní centrum.

Pomozte nám protestovat proti obcházení pravidel architektonické soutěže, obcházení pravidel pro nakládání s majetkem města a vyloučení zastupitelstva, občanů a veřejnosti z procesu vyhlášení soutěže. Svůj podpis můžete připojit na podpisový arch u nás v Calle. Děkujeme!

Pavla Matějková

Zahrada

Těšila jsem se na ně každý rok. Jakmile paprsky jarního sluníčka začaly skrze sněhovou peřinu prohřívát půdu, věděla jsem, že musím být pozorná, abych je nepropásla. Věděla jsem, že až je uvidím, zima už bude mít s konečnou platností utrum.

Každý rok na jaře se to opakovalo. Většinou to bylo tak, že jednoho obyčejného dne jsme se na sebe s kolegyní významně podívaly a sdělily si tu sladkou novinu: „Vidělas, už kvetou a jsou jich tam desítky!“ Od té chvíle jsem nevynechala jedinou příležitost, abych se na chodbě nevyklonila z okna, nenadechla se toho omamného jarního vzduchu, plného příslibů, a nepodívala se pod vzrostlou jabloň v zahradě sousedního domu. Ano, byly tam. Ve své vznešené jednoduchosti a kráse – desítky, možná stovky bílých sněženek. Kvetly v mohutných trsech a proháněly se mezi nimi kosáci, kteří pod mizejícím sněhem objevili zbytky úrody jablek z minulého roku. Byl to čas těšení se. Poté, co se v plné kráse předvedly sněženky, nastal čas pučení lístků černých bezů, břízek a květů jabloně. Stále bylo na co se dívat. Divokost zahrady přitahovala ptáky a hmyz z širokého okolí. Už dlouhá léta se o zahradu žádný člověk nestaral, o to víc se o ni starala sama příroda. Byl to takový malý zázrak uprostřed města. Kus divokosti a nespoutanosti uprostřed předvídatelnosti.

Všechno na této Zemi má ale svůj vyměřený čas. Až bude ve vzduchu zase za pár měsíců omamně cítit jaro a já se budu chtít vyklonit z okna, abych se potěšila krásou sněženek, už je neuvidím. Neuvidím ani koláče květů černých bezů, svěží lístky břízek, ani růžové květy staré jabloně...

V duchu otvírám okno a vidím vydlážděnou plochu s nablýskanými a jistě velmi drahými auty. Vzpomenu si na knížku Radikální odpuštění. Vše, co se v našem životě děje, ať už se nám to líbí či nikoliv, nás má něčemu důležitému naučit. Věřím, že tomu tak je. Věřím, že konec jedné divoké zahrady uprostřed našeho města má smysl a není zbytečný.

Pojďme ten smysl společně najít.

Jana Sequensová

P.S. Zahrada v ulici 28. října definitivně zanikla v pátek 6.11.2009

Mléčný automat v Budějovicích

V Českých Budějovicích u Tesca se předposlední listopadový den otevřel automat na čerstvé plnotučné nepasterizované mléko, ráno nadojené u zemědělce v Křemži. Načepovat ho lze do plastových nebo skleněných lahví, které si lze přinést z domova nebo koupit na místě. Další automaty se mají ještě letos otvírat u Terna a na Máji u multikina. Více na: www.tmlsko.cz

Pavla Matějková

Čisté teplo

Jedním ze stěžejních témat debaty o nové Státní energetické koncepci je teplárenství. Vytápění pohlcuje největší část českého dovozu zemního plynu z Ruska. Palivo pro teplárny je pak hlavním argumentem, proč rozšiřovat uhelné doly a bourat další obce. Rodiny v městech a obcích platí horentní účty za energii. Výroba tepla je zároveň druhým největším zdrojem skleníkových plynů v České republice.

Ale kritická závislost na fosilních palivech má řešení. Ministru Tošovskému je na setkání, které k návrhu energetické koncepce proběhlo 4. prosince, připomněly Calla, Hnutí DUHA, Greenpeace a Centrum pro dopravu a energetiku. Zástupci organizací mu předali analýzu nazvanou Čisté teplo. Kalkulace, na kterých je návrh založen, vycházejí hlavně z propočtů Pačesovy komise. Potvrdily, že každý může mít teplý, pohodlný a zdravý domov – a přitom se obejdeme bez většiny uhlí i plynu, které nyní používáme k vytápění. Vláda a politické strany se však musí rozhodnout, že opravdu chtějí využít příležitostí, které máme ke snížení našich vysokých účtů i závislosti na dovozu. Musí přijít s promyšleným a cílevědomým plánem, jak rok po roku, dům po domu postupně zateplit Českou republiku. A hlavně musí přestat o možnostech jen mluvit, ale schválit potřebná konkrétní a účinná opatření.

Nicméně než zateplování odstartuje, bude potřeba přechodné řešení, jež zajistí teplárnám dostatek paliva. Návrh Státní energetické koncepce plánuje opatření, jež přimějí soukromou společnost Czech Coal, aby přednostně dodávala uhlí k výrobě tepla. Ekologické organizace navrhují použít stejnou legislativu, ale na státem kontrolovaný důl Bílina, který pokryje většinu poptávky tepláren po hnědém uhlí až do roku 2030, aniž by se musely vystěhovat další obce.

Zelené organizace také doporučily k doplnění do Státní energetické koncepce sadu konkrétních opatření, která zajistí využití nabízejících se příležitostí. Patří mezi ně lepší pravidla pro developery, vytvoření Fondu energetické nezávislosti pro zateplení domů, zákon o podpoře obnovitelných zdrojů tepla nebo nová legislativa, jež stanoví, že Česká republika bude snižovat exhalace skleníkových plynů o 2 % ročně.

Edvard Sequens s využitím společné tiskové zprávy

Kompletní, šestadvacetistránkový návrh „Čisté teplo“ je ke stažení:

http://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/Ciste_teplo.pdf

Nekonfliktně k úložišti?

Starostové a zástupci občanských sdružení ze všech šesti lokalit ohrožených hlubinným úložištěm jaderných odpadů sbírají podpisy pod petici, kterou chtějí dosáhnout změnu procesu vyhledávání hlubinného úložiště. Požadují, aby byl respektován jejich názor a aby se stali pro státní orgány skutečnými partnery. Základní podmínkou dalších jednání je nastavení otevřeného transparentního procesu s nepřekročitelným právem obcí a kraje odmítnout úložiště v daném regionu. Obce i veřejnost, v jejichž katastrálním území má být umístěno jaderné zařízení, dnes nemají možnost o takových záměrech účinně spolupřihlasovat.

Petice je další reakcí na promarněnou příležitost, kdy stát nevyužil pětiletého moratoria na provádění geologických prací, vyhlášeného vládou v roce 2004 k zásadní změně svého přístupu k obcím. Moratorium bylo vyhlášeno pro řadě místních referend, protestních akcí před úřadem vlády. Smyslem pozastavení prací mělo být nalezení konsensu mezi požadavky obcí na demokratický, plně transparentní proces s účastí obcí a zájmem státu – vybudování úložiště.

Sdružení Calla a Hnutí DUHA dlouhodobě prosazují novelu atomového zákona, která dá obcím a krajům právo spolupřihlasovat o kontroverzních úložištích radioaktivních odpadů. Prozatím jsou z povolovací procedury vyloučeny. Upozornily, že paradoxně nejdále se s budováním úložiště radioaktivních odpadů dostalo Švédsko a Finsko, kde dotčené obce mají dokonce právo veta. Spolupřihlasování totiž posiluje důvěru místních lidí ke státu.

Svůj postoj k současné podobě procesu již daly dotčené obce a lokální iniciativy najevo pomocí:

- Místních referend – od roku 2004 proběhlo 27 místních referend s průměrnou účastí 73 %, jejich

výsledkem je jednoznačné odmítnutí úložiště místními občany;

- Demonstrace před Úřadem vlády (výsledkem je moratorium pozastavující práce);
- Petice i memorand: v roce 2007 tři lokality (Pačejov, Božejovice-Vlksice, Lodhěrov) sestavily a odeslaly memoranda vyzývající vládu a poslance ke splnění slibu v programovém prohlášení vlády;
- Božejovické výzvy: v roce 2009 se na společném setkání starostů napříč všemi lokalitami dohodla společná výzva adresovaná politickým představitelům, opět vyzývající ke změně procesu. Výzvu zašlilo 15 obcí a 11 ekologických a místních organizací.

Jiří Dvořák, starosta obce Lodhěrov, řekl: „*Minulá vláda sice slíbila respektovat názor obcí, ale nic pro to v legislativě neudělala pro odpor Ministerstva průmyslu. Správa úložišť radioaktivních odpadů si myslí, že náš nesouhlas prolomí finančními kompenzacemi v průběhu průzkumů, ale ne vše se dá zaplatit penězi. Navíc jde opět jen o sliby, které nejsou podloženy změnou zákona. Tento postup není zrovna vůči dotčeným lokalitám férový.*“

Martin Sedlák z Hnutí DUHA jej doplnil: „*Hledání úložiště pro vyhořelé jaderné palivo má u nás podobu otevřeného střetu obcí se státními úřady. Podle zákonů nemohou obce projekt odmítnout, natož být účastníkem řízení. Zkušenosti ze Švédska dokazují, že demokratická podoba proces civilizuje a odstraňuje zbytečné konflikty občanů se státem. Připustí-li stát spoluúčast obcí na procesu, podaří se mu vyhnout eskalaci konfliktů.*“

Je to prostě stále stejná písnička. Zatímco lidé z lokalit, kde může navždy spočinout vysoceradioaktivní odpad, volají po dialogu a po respektování jejich názoru, zodpovědné státní orgány mluví o celospolečenském zájmu a o jednostranném přesvědčování: i pomocí milionů korun do nenaplněných obecních pokladen, přičemž ale žádný

návrh změny zákona, který by podobné „kompenzace“ umožnil, během uplynulých pěti let moratoria do Parlamentu nepřišel. Ano, problém vyhořelého jaderného paliva je problém celé společnosti, ale ta ho nemůže vyřešit obětováním některého ze slabých regionů. A měla by najít řešení dříve, než vyrobí další tisíce tun tohoto zářícího dědictví jaderné energetiky.

Signatáři *Petice za změnu procesu vyhledávání hlubinného úložiště radioaktivních odpadů* proto také žádají odpovědné orgány, aby nezvyšovaly množství vyhořelého jaderného paliva z reaktorů. Plány na výstavbu nových jaderných bloků jsou bez existence úložiště či jiného proveditelného řešení vysoce nezodpovědné.

Edvard Sequens s využitím tiskové zprávy (Hnutí DUHA a Calla)

Informace k problematice:

Informace o zahraničních zkušenostech ve vyhledání hlubinného úložiště a historii českého konfliktu obsahuje společný infolist Hnutí DUHA a sdružení Calla – Radioaktivní hádanka. Ke stažení zde: http://hnutiduha.cz/publikace/Infolist_RAO.pdf

Text Božejovické výzvy ke stažení zde: http://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2009&php=tz200409.php

Petice za změnu procesu vyhledávání hlubinného úložiště radioaktivních odpadů je zde: http://www.calla.cz/data/hl_stranka/tiskovky/2009/Petice_V2.pdf

Dárek k 20. výročí Listopadu 89? Bezprecedentní útok poslanců na občanskou společnost.

Dvacet let od listopadového znovunabytí svobody útočí čeští poslanci a poslankyně na samotnou podstatu občanské společnosti. Svým včerejším hlasováním propustili do dalších čtení návrh, který znemožňuje občanům vyjádřit svůj názor ve stavebním řízení. V rozpravě k tomuto návrhu navíc zazněly výroky, které zcela nepřijatelným způsobem zpochybňují právo občanů hájit své zájmy.

Poslanci Miloš Melčák a Michal Pohanka (oba nezařazení), Karel Sehoř (ODS) a Milan Šimonovský

Lukáše Čížka z Entomologického ústavu AV ČR, který seznámil přítomné členy komise možnostmi ochrany tesaříka obrovského, roháče obecného a páchníka hnědého. Zásadním problémem bude do budoucna úbytek vhodných stromových dutin a starých stromů, ve kterých tyto druhy prodělávají vývoj. I tento problém je však řešitelný a snad bude v blízké době nalezena shoda v dalším postupu. Zástupci Cally upozornili mimo jiné také na výsadbu dvou exotických dřevin, která není v prostoru Podskalské a Poříčské louky žádoucí.

Další zasedání komise se pravděpodobně uskuteční v jarním období příštího roku, aby bylo možné shlédnout některá problematická místa přímo v terénu.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Kočí tajemství

Nemine rok, aby se v médiích neobjevily zprávy o tajemných kočkovitých šelmách, které se toulají (nejen) českou krajinou. V televizním seriálu o záhadách se pozorováním velkých koček v Británii zabýval dokonce i A. C. Clark. Obvykle se zprávy objevují v létě, ale bude to spíše okurkovou sezónou v médiích.

Je pravda, že chovat velkou šelmu se stalo módou. Mohlo by se tak lehce stát, že puma, lev nebo tygr některému rychlokvašenému podnikateli uteče. Na druhou stranu má často strach velké oči. Pokud si dáte dohromady novinové zprávy a pohybu některé z domnělých velkých koček, velmi často se

v jeden den objevuje na tak vzdálených místech, že by se musela přemísťovat teleportací. Svou roli určitě hrají i záměny s našimi domácími šelmami. Vždyť kdo viděl ve volné přírodě rysa a pozná ho na větší vzdálenost nebo v mlze?

Uprchlé kočičky větších rozměrů se budou určitě v médiích vyskytovat i nadále. A s nimi kupa nesmyslů. Už je tomu drahně let, kdy republika se zatajeným dechem sledovala pohyb černé pumy po severních Čechách. Pomineme-li fakt, že černá puma sama o sobě by byla dosti velkým unikátem, vyznamenal se tehdy zejména deník MF DNES. Nad popiskem, který referoval o černé pumě, se skvěla fotka pantera. Tedy černé (melanistické) formy levharta.

Jiří Řehounek

PŘÁVĚ VYŠLO

Břehule říční v jižních Čechách – rozšíření, ohrožení a ochrana

Calla vydala novou skládačku o jihočeských břehulích. Publikace obsahuje stručný výťah z analýzy populace břehulí v Jihočeském kraji, kterou pro nás v letošním roce vypracoval Petr Heneberg. Ve skládačce naleznou zájemci také fotografie, mapku rozšíření břehulí v Jihočeském kraji nebo tabulku s počtem párů hnízdících v jednotlivých okresech jižních Čech. Skládačka je v současné době distribuována nevládním organizacím, úřadům a dalším zájemcům. V naší kanceláři je k dispozici zdarma, zájemci si ji mohou též v elektronické podobě stáhnout z webových stránek Cally.

Jiří Řehounek

Kdo na jihu nejvíce znečišťoval?

Množství vypouštěných rakovinotvorných a pravděpodobně či možná rakovinotvorných látek se v součtu v Jihočeském kraji v roce 2008 nepatrně zvýšilo na celkem 11,4 t/rok oproti 9,4 t v roce 2007. Výsledky vyplynuly z analýzy dat ohlášených do Integrovaného registru znečišťování (IRZ) za rok 2008. Žebříčky největších znečišťovatelů sestavilo sdružení Arnika pro Jihočeský kraj již počtvrté. Mezi největšími znečišťovateli se podobně jako v loňských žebříčcích objevují průmyslové podniky a teplárenské provozy.

českobudějovické pobočky sdružení Arnika Jitka Straková seznamovat s různými příklady udržitelné spotřeby. Doufáme, že díky nim zjistíte, že chovat se k Zemi šetrněji je jednoduché, a naopak to může přinášet radost a nové zkušenosti. Tento měsíc se bude Jitka věnovat běžnému výrobku pro každodenní použití – toaletnímu papíru. V lednu se zanoří do ráje hraček a seznámí nás s největšími průmyslovými znečišťovateli Jihočeského kraje, v únoru se bude věnovat vratným lahvím, v březnu balené vodě, v dubnu kompostování, v květnu woofingu, v červnu biopalivům, v září místním trhům, v říjnu spotřebě energie a v listopadu Vás pozve na burzu zbytečností.

Průvodce udržitelnou spotřebou a výrobou

Odpovědná spotřeba spočívá v tom, že spotřebováváme jen to, co opravdu potřebujeme. Zamýšlíme se nad důsledky svých spotřebních rozhodnutí. Přebíráme svůj díl zodpovědnosti za svět kolem sebe. Nenecháváme se ovlivňovat pouze novými trendy a reklamou. Orientujeme se na kvalitu. Zajímáme se o to, odkud věci, které nakupujeme, pocházejí a jak byly vyrobeny. My, spotřebitelé máme velkou moc: koupit, nebo nekoupit. Umět vyhledávat a vstřebávat potřebné informace nám dává šanci dobře si vybrat.

Toaletní papír

Toaletní papír je běžný výrobek pro každodenní použití. V obchodech ho nacházíme v roličkách a balících, v mnoha značkách od mnoha výrobců. Vyrábí se v jedno-, dvou- a vícevrstevném provedení, z buničiny a sběrového papíru. Čemu má ale smysl věnovat pozornost při jeho nákupu a proč? Proto, že je toaletní papír výrobek na jedno použití, požadavky na jeho kvalitu (ve srovnání s jinými výrobky z papíru) nejsou vysoké. Papír ovšem nelze recyklovat donekonečna (pouze 4x až 6x), proto jsou hygienické pomůcky ideálním produktem pro poslední fázi tohoto koloběhu. Nákupem toaletních papírů ze sběrového papíru podpoříme jeho uzavření. Koupě recyklovaných výrobků je tedy další způsob, jak podpořit třídění a recyklaci odpadů.

Aniž bychom si to možná uvědomovali, každý výrobek může být méně či více ekologicky šetrný, což závisí na jeho energetické náročnosti nebo na použití bezpečné či rizikových chemické látky při jeho výrobě. Nejjednodušším vodítkem pro nákup šetrného výrobku (nejen toaletního papíru) je vyhledání loga ekoznačky na obalu výrobku. Nejběžnější značky na našem trhu

Snadnou dostupnost toaletního papíru z recyklovaného papíru prokázal průzkum v českobudějovických a děčínských supermarketech a drogeriích provedených v listopadu tohoto roku. Při výběru toaletního papíru může být pro zákazníka matoucí, že někteří výrobci (Kleenex nebo Zewa) na obal neuvádí, z čeho je papír vyroben. Ve všem zkoumaných obchodech byla ovšem nalezena alespoň jedna značka vyrábějící a řádně značící toaletní papír ze sběrné suroviny. Jeho cena byla ve většině případů srovnatelná i nižší oproti ostatním papírům vyskytujícím se na trhu. Při průzkumu jsme objevili toaletní papíry společnosti Merida, které disponují certifikátem Ekologicky šetrný výrobek.

Za sdružení Arnika Jitka Straková

Více informací naleznete na adresách:

<http://www.toxik.arnika.org/zdrava-planeta-pro-zdrave-deti> (stránky projektu)

http://mzp.cz/cz/udrzitelna_spotreba_vyroba (základní dokumenty k tématu udržitelné spotřeby a výroby na stránkách MŽP)

<http://www.veronica.cz> (stránky Ekologického institutu Veronica. Mnoho nápadů a rad - Desatero domácí ekologie - Ekologické centrum Hostětín a mnoho dalšího)

http://www.pavucina-sev.cz/pdf/bedrnik_prosinec_2004.pdf (Co je to udržitelná spotřeba a kde se vzala? Tématické číslo časopisu pro ekogramotnost Bedrník 6/2004, které vydává Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina.)

Pozvánky na akce

Společnost ROSA a sdružení Calla

Vás srdečně zvou na besedu v rámci Zelených čtvrteků

„Efektivní rozvojová pomoc“

s Mgr. Jaroslavou Lamačovou, M.A.

odborníci v oblasti humanitní environmentalistiky, rozvojového a interkulturního vzdělávání,
komunitní práce v rámci Člověka v tísní a o.s. Ester

Sociální, ekonomická a ekologická udržitelnost zahraniční pomoci. Je každá pomoc v rozvojovém světě pomocí? Místní lidé ve svém světě. Komunitní práce a rozvoj. Future Generations – řešení pro třetí svět.

Ve čtvrtek 10. 12. 2009 od 18.00 hodin

V kavárně Na půl cesty, Nová ul. 3, České Budějovice

Více informací:

Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, Senovážné nám. 9, České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@rosacb.cz, <http://www.rosacb.cz>

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Tato akce je podpořena grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti, dále v rámci sítě Krasec za finanční podpory Státního fondu životního prostředí, Ministerstva životního prostředí a Krajského úřadu České Budějovice.

*** * ***

Průvod se svíčkami a lampiony centrem Českých Budějovic pro klimatickou dohodu

Ve více než 80 zemích světa, na tisících míst, se večer 12. prosince sejdou lidé se zapálenými svíčkami, aby podpořili důležitá jednání o ochraně klimatu a globálním oteplování, která právě vrcholí v Kodani. Přijďte i vy připojit svůj hlas k této výzvě: potřebujeme závaznou a účinnou dohodu, která povede ke snížení emisí skleníkových plynů a nechá tak naši planetu přátelskou pro život dalších generací.

v sobotu 12. 12. od 17 h. na Piaristickém náměstí

Trasa průvodu povede přes náměstí Přemysla Otakara II. a vrátí se zpět na Piaristické náměstí, kde bude možné do 18 h přijít zapálit svíčku.

Organizace spojených národů vyzývá k uzavření účinné mezinárodní dohody o ochraně klimatu na globální konferenci v Kodani (7.–18. prosince 2009). Dohoda závisí nejen na politických vyjednáváních, ale i na tlaku veřejnosti celého světa. Mobilizace veřejného mínění je tedy hlavním cílem kampaně nazvané "[Seal the Deal!](http://www.sealthedeal2009.org)" („Uzavřete dohodu!"), jejíž součástí je i petice za ochranu klimatu. Společně s podpisy občanů celého světa bude předložena politickým lídrům na začátku kodaňské konference. Svůj hlas můžete připojit i vy:

www.sealthedeal2009.org

Pořádá Klub maminek Velešínské klubičko, o.s. a Společnost ROSA

Sdružení Jihočeské matky si Vás dovoluje srdečně pozvat na promítání svého autorského dokumentárního filmu s názvem

ČISTÁ ENERGIE? DOPADY PŘEPRACOVÁNÍ URANOVÉ RUDY V OBCI MYDLOVARY V JIŽNÍCH ČECHÁCH.

Promítání se koná v pondělí 14. prosince 2009 od 17 hodin v Českých Budějovicích, v DK Metropol na Malé scéně.

Na úvod zazpívá a na kytaru zahraje Marek Borsányi.

Vstup je volný.

----- ĎÁBLÍKOVA PORADNA -----

Na internetu jsem si našla Vaši publikaci Stromy a hmyz o ochraně hmyzu žijícího ve starých stromech a následně kontakt na Vaše sdružení. Chtěla jsem se zeptat, jestli by bylo možné zhruba stanovit, od jakého průměru kmene je vhodné navrhovat ponechání pokácených stromů na lokalitě pro zdárný vývoj zlatohlávka skvostného, jehož přítomnost byla na dané lokalitě potvrzena. Nejedná se mi samozřejmě o přesné určení průměru, ale spíše o orientační hodnotu pro stanovení např. předběžného počtu stromů, které je vhodné ponechat na místě.

Pro samotného zlatohlávka skvostného bude po pokácení velmi obtížné navodit vhodné podmínky. Jde o to, že tento druh potřebuje spíše sušší dutiny stromů, což je zajištěno u stromů stojících. Pokud je strom pokácen a nechá se ležet na zemi, znamenalo by to zřejmě rychlé zvýšení vlhkosti a uhynutí vývojových stadií zlatohlávků.

Pokud je známo, že v konkrétním stromě se zlatohlávek skvostný vyskytuje, je možné takový strom na vhodném sušším místě položit tak, aby dutiny nesměřovaly směrem dolů. Případně mohou být zapuštěny na vhodném místě do země na způsob v Británii často používaných loggery (viz též foto v publikaci Stromy a hmyz).

Co se týče ponechávání padlých kmenů a dalšího mrtvého dřeva na místě, neexistuje žádná „doporučená dávka“. Jakékoli dřevo jakékoli kvality a rozměru má pro vzácný hmyz velký význam. Čím různorodější, tím lepší. Důležité je, že na takové dřevo jsou vázány i druhy brouků, které nejsou chráněné zákonem. A ty jsou často mnohem ohroženější než ty v seznamu chráněných druhů.

Jiří Řehounek (s využitím konzultace Jakuba Horáka)

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Procesně-právní poradenství - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 387 311 381, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 387 311 381 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve šterkopískovných), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 387 311 381, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 387 310 166, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 14 hodin (především energetika)

Středa - 13 až 16 hodin (především procesně-právní poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 223, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj *Ďáblík* vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 223 370 04 České Budějovice

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefon a fax: 387 310 166

Telefon: 387 311 381

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

*Starší čísla občasníku *Ďáblík* najdete na stránkách sdružení Calla.*

Uzávěrka dalšího čísla je na Silvestra 31. prosince 2009.

- Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◄◄
►► Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz ◄◄

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

